

ارتباط فرسودگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی در بین دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی

فاطمه شریفی فرد^۱، کیان نوروژی^۲، محمدعلی حسینی^۳، حمید آسایش^۴، مهدی نوروژی^۵، نیره اشرف‌رضائی^۶

تاریخ دریافت 1393/04/15 تاریخ پذیرش 1393/06/25

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: خودکارآمدی تحصیلی، یکی از عوامل مؤثر بر بی‌کفایتی و خستگی ذهنی است که دانشجویان در مقابل استرس مزمن ناشی از فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله از خود نشان می‌دهند. لذا این مطالعه برای تعیین ارتباط فرسودگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی انجام شده است.

مواد و روش کار: در این مطالعه توصیفی تحلیلی تعداد ۲۶۴ دانشجو از بین دانشجویان پرستاری، هوشبری، اتاق عمل و فوریت پزشکی به صورت تصادفی انتخاب شدند. پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک - تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، ماسلاچ و خودکارآمدی تحصیلی زاکاوا برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. داده‌ها با آزمون‌های آمار توصیفی و رگرسیون لجستیک در محیط نرم‌افزار آماري SPSS 16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین ($\pm$ انحراف معیار) نمره فرسودگی تحصیلی دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه ($28/52 \pm 15/84$) بود و در مجموع $24/1$ درصد دانشجویان فرسودگی بالا داشتند. همچنین میانگین ($\pm$ انحراف معیار) نمره خودکارآمدی تحصیلی در این مطالعه ($179/46 \pm 47/44$) بود و در مجموع $24/3$ درصد دانشجویان خودکارآمدی تحصیلی بالا داشتند. بر اساس یافته‌های به دست آمده از رگرسیون لجستیک کلیه خرده مقیاس‌های خودکارآمدی تحصیلی با فرسودگی تحصیلی ارتباط آماری معکوس و معناداری داشت ($P < 0/05$) و زمانی که متغیرها در مدل رگرسیون چند متغیره وارد شدند تنها ارتباط اطمینان به عملکرد در خارج از کلاس با فرسودگی تحصیلی معنادار بود ($OR = 0/94$ 95% CI = $0/89 - 0/98$).

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس یافته این مطالعه، دانشجویان دارای خودکارآمدی بالاتر، آسیب‌پذیری کمتری در برابر فرسودگی تحصیلی دارند؛ بنابراین تقویت این متغیر در بین دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی که معمولاً سطح بالایی از فرسودگی تحصیلی را دارند سبب بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: خودکارآمدی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، دانشجوی، پرستاری

مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، دوره دوازدهم، شماره هشتم، پی‌درپی 61، آبان 1393، ص 799-792

آدرس مکاتبه: تهران، ولنجک، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، دپارتمان پرستاری، تلفن: 021-22180036

Email: dr.kian_nourozi@yahoo.com

مقدمه

کار با بیماران در حال مرگ، تضاد با مسئولین بخش‌ها، اعتمادبه‌نفس پایین، نیاز به توسعه منظم مهارت‌های بالینی خاص و گسترده، نگرش کارکنان پرستاری نسبت به دانشجویان در محیط کار، اضطراب و ترس از ارزیابی و عدم کفایت بالینی، فشار ناشی از برنامه‌های درسی، ارزیابی‌های متعدد پایان هر دوره، نیاز به مطالعه بیشتر و عدم وجود اوقات فراغت کافی در بین دانشجویان گروه پرستاری از جمله عوامل زمینه‌ساز استرس

احساس بی‌کفایتی و خستگی ذهنی که دانشجویان در مقابل استرس مزمن ناشی از فقدان منابع لازم برای انجام دادن وظایف و تکالیف محوله از خود نشان می‌دهند فرسودگی تحصیلی نامیده می‌شود (۱). فرسودگی تحصیلی در دانشجویان با خستگی ناشی از مطالعه، نگرش بدبینانه نسبت به مطالعه و احساس بی‌کفایتی به‌عنوان یک دانشجو مشخص می‌گردد (۲).

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران، ایران
^۲ دکتری پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ایران (نویسنده مسئول)
^۳ دکتری مدیریت آموزش عالی، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران، ایران
^۴ کارشناسی ارشد پرستاری، مربی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، ایران
^۵ دانشجوی دکتری اپیدمیوزی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران
^۶ مربی مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

اختصاصی سنجش فرسودگی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی به بررسی ارتباط این دو متغیر در بین دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم پرداخته است.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه توصیفی - تحلیلی که باهدف تعیین ارتباط فرسودگی تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی قم در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۳-۹۲ انجام گرفت ۲۶۴ دانشجو شرکت داشتند. نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی منظم صورت گرفت. برای انجام نمونه‌گیری لیست کل دانشجویان پرستاری، هوشبری، اتاق عمل، فوریت پزشکی تهیه، سپس بر اساس جدول اعداد تصادفی نمونه‌ها به‌تصادف از بین لیست انتخاب شدند. نداشتن سابقه اختلالات روان‌پزشکی شناخته‌شده تحت درمان بر اساس اظهارات فردی و مدارک موجود و اشتغال به تحصیل در زمان تکمیل پرسشنامه برای ورود به مطالعه ضروری بود. قبل از انجام مطالعه مجوزهای لازم از مسئولین دانشگاه علوم پزشکی قم اخذ شد و از تمامی دانشجویان برای شرکت در مطالعه رضایت شفاهی گرفته شد و به ایشان اطمینان داده شد که داده‌ها بدون نام و فقط برای استفاده در پژوهش جمع‌آوری می‌شوند. برای بررسی فرسودگی تحصیلی از پرسشنامه تعدیل‌شده فرسودگی ماسلاچ فرم عمومی استفاده‌شده که توسط شوپلی و همکارانش (۲۰۰۲) اصلاح‌شده و فرسودگی تحصیلی را در دانشجویان اندازه‌گیری می‌کند (۱). پرسشنامه درکل ۱۵ عبارت دارد و شامل سه خرده‌مقیاس فرعی است. خستگی عاطفی (پنج عبارت) شک و تردید (چهار عبارت) و خودکارآمدی (شش عبارت) را شامل می‌شود. همه عبارات‌ها به‌صورت لیکرت هفت‌درجه‌ای از هرگز (۰) تا همیشه (۶) نمره‌گذاری می‌شوند. البته با توجه به مثبت بودن عبارات (به‌طور مؤثری می‌توانم، مشکلاتی را که در فعالیت‌های مربوط به تحصیلم به وجود می‌آید حل کنم) در مقیاس خودکارآمدی، نمره‌دهی به‌صورت معکوس صورت گرفته و نشان‌دهنده احساس ناکارآمدی می‌باشد. روایی و پایایی این مقیاس در سال ۱۳۹۰ توسط رستمی و همکاران بر روی دانشجویان زن دانشگاه اصفهان با آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس خستگی عاطفی ۰/۸۹، شک و تردید ۰/۸۴ و خودکارآمدی ۰/۶۷ مورد تأیید قرار گرفته است (۱۳). برای سنجش خودکارآمدی تحصیلی در این پژوهش از مقیاس Zająkova و همکاران (۲۰۰۵) که نسخه جدید پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی است و با الگوگیری از مقیاس تحصیلی (Milestones lent) و همکاران (۱۹۸۶) و فهرست خودکارآمدی کالج (Solberg) و همکاران (۱۹۹۳) توسعه‌یافته استفاده شد (۱۴). در این مقیاس مفهوم

دانشجویان پرستاری بوده و درنهایت سبب خستگی عاطفی و فرسودگی آن‌ها خواهد شد (۳). فرسودگی سبب ایجاد احساس درماندگی، تحریک‌پذیری، ناامیدی در دانشجویان شده و انگیزه تحصیلی و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی را کاهش خواهد داد و درنهایت سبب افت عملکرد تحصیلی می‌شود (۴). علاوه بر اثرات منفی فرسودگی در زمان تحصیل، دانشجویانی که در طی تحصیل دچار فرسودگی می‌شوند در آینده کمتر به وظایف شغلی مسلط بوده، از نتایج پژوهش‌های انجام شده در حیطه شغلی کمتر استفاده می‌کنند و تمایل به ترک خدمت بالاتری پس از اشتغال دارند (۵-۶). مرور مطالعات در زمینه فرسودگی تحصیلی نشان داد عوامل متعددی بر فرسودگی تحصیلی دانشجویان مؤثرند و می‌توانند با تأثیر بر آن باعث افزایش یا کاهش فرسودگی در زمان تحصیل شوند. یکی از عواملی که می‌تواند در تعدیل میزان فرسودگی تحصیلی، مؤثر باشد خودکارآمدی تحصیلی است خودکارآمدی تحصیلی شامل باور داشتن به توانایی‌ها برای رسیدن به اهداف در یک زمینه تحصیلی مشخص هست (۷) خودکارآمدی در افراد از چهار منبع دستاورد عملکردها، تجربه، ترغیب و وضعیت روانی - جسمی ناشی می‌شود (۸) خودکارآمدی در دانشجویان سبب افزایش تعامل، تلاش، مشارکت داوطلبانه در فعالیت‌های مربوط به یادگیری و به‌کارگیری استراتژی‌های مؤثرتر در مقابل مشکلات می‌شود و درنهایت عملکرد دانشجویان را بهبود می‌بخشد (۹، ۱۰). در مطالعه‌ای که capry و همکاران در سال ۲۰۱۲ بر روی ۳۵۴ دانشجوی دانشگاه ترکیه انجام دادند مشخص شد خودکارآمدی عمومی با رضایت از زندگی ارتباط مثبت و معنی‌داری و با فرسودگی تحصیلی رابطه معکوس و معنی‌داری داشت (۱۱). همچنین Green و همکاران نشان دادند انگیزه تحصیلی و خودپنداره به‌طور مثبت پیشگویی‌کننده نگرش به مدرسه و مشارکت در کلاس و انجام تکالیف بوده و به‌طور منفی غیبت در مدرسه را پیش‌بینی می‌کند و همچنین مشارکت در کلاس و انجام تکالیف به‌طور مثبت پیش‌بینی‌کننده خوبی برای عملکرد تحصیلی است (۱۲). میکائیلی و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی ارتباط خودپنداره و فرسودگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی ۴۰۰ دانش‌آموز دختر در اردبیل پرداخته و نشان دادند بی‌علاقگی تحصیلی و خودپنداره تحصیلی قوی‌ترین پیش‌بین‌های عملکرد تحصیلی هستند (۴).

مطالعات انجام شده در زمینه ارتباط فرسودگی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی در بین دانشجویان به‌ویژه دانشجویان رشته پرستاری و پیراپزشکی بسیار محدود است و در مطالعات انجام شده نیز عموماً از فرم‌های عمومی فرسودگی و خودکارآمدی استفاده شده بنابراین این مطالعه با استفاده از پرسشنامه‌های

گرفته شد. جهت تحلیل داده‌های کمی از میانگین و انحراف معیار و برای تحلیل داده‌های کیفی از فراوانی و درصد استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان در پژوهش $21/78 \pm 3/51$ بود و $54/5$ درصد از ایشان را دختران تشکیل می‌دادند $20/5$ درصد از دانشجویان متأهل و اکثر دانشجویان ($88/3$ درصد) در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. $25/3$ درصد از دانشجویان شاغل بوده که از این تعداد $19/5$ درصد در مراکز درمانی خصوصی و دولتی (اشتغال مرتبط با رشته تحصیلی) مشغول به فعالیت بودند. $24/1$ درصد ساکن خوابگاه و مابقی غیر خوابگاهی بودند. $26/5$ درصد از دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه سال اول، $31/8$ درصد سال دوم، $21/8$ درصد سال سوم، $20/1$ درصد در سال چهارم تحصیل می‌کردند. $29/5$ درصد از نمونه‌ها دانشجویان هوشبری، 28 درصد اتاق عمل، $18/6$ درصد فوریت پزشکی، $23/9$ درصد پرستاری بودند. میانگین و انحراف معیار معدل دانشجویان $16/57 \pm 1/38$ بود.

باورهای خودکارآمدی تحصیلی از طریق ۲۷ تکلیف مربوط به دانشگاه اندازه‌گیری می‌شود در این مقیاس از مشارکت‌کنندگان خواسته می‌شود تا میزان اطمینان خود را در انجام موفقیت‌آمیز هر یک از ۲۷ تکلیف دانشگاهی بر اساس یک مقیاس ۱۰ درجه‌ای لیکرت از کاملاً نامطمئن (۰) تا کاملاً مطمئن (۱۰) مشخص نمایند در پژوهش zajakova (۲۰۰۵) نتایج تحلیل عاملی تأییدی، چهار عامل اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس، اطمینان به توانایی خود در مدیریت کار، خانواده و دانشگاه را نشان داد. در پژوهش شکری و همکاران (۱۳۹۰) با عنوان مطالعه روان‌سنجی پرسشنامه باورهای خودکارآمدی تحصیلی، ضریب همسانی درونی عامل کلی باورهای خودکارآمدی تحصیلی برابر با $0/94$ به‌دست‌آمده و مشخص شده است که این مقیاس برای استفاده در مطالعات ایرانی مناسب است (۱۵). برای تشخیص ارتباط بین متغیرها با فرسودگی تحصیلی رگرسیون لجستیک تک و چند متغیره (مدل ENTER) انجام شد. در این مطالعه جهت انجام رگرسیون لجستیک متغیر فرسودگی تحصیلی با استفاده از چارک ۷۵ به دو طبقه فرسودگی بالا و فرسودگی پایین طبقه‌بندی شد (۱۶). سطح معنی‌داری برای کلیه متغیرها $P < 0/05$ در نظر

جدول (۱): وضعیت فرسودگی تحصیلی دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه

متغیر	میانگین	انحراف معیار	طبقه‌بندی متغیر فرسودگی تحصیلی		
			پایین N(%)	متوسط N(%)	بالا N(%)
خستگی تحصیلی	۱۱/۹۰	۸/۹۹	۷۴(۲۸/۴)	۱۱۷(۴۴/۸)	۷۰(۲۶/۸)
شک و تردید	۳/۱۹	۳/۲۰	۷۳(۲۸/۱)	۱۱۱(۴۲/۷)	۷۶(۲۹/۲)
احساس ناکارآمدی	۱۳/۴۰	۶/۹۴	۶۵(۲۵/۱)	۱۳۸(۵۳/۳)	۵۶(۲۱/۶)
نمره کل فرسودگی تحصیلی	۲۸/۵۲	۱۵/۸۴	۶۹(۲۷/۳)	۱۲۳(۴۸/۶)	۶۱(۲۴/۱)

جدول (۲): وضعیت خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم

متغیر	میانگین	انحراف معیار	طبقه‌بندی متغیر خودکارآمدی آموزشی		
			پایین N(%)	متوسط N(%)	بالا N(%)
اطمینان به عملکرد در کلاس	۵۸/۵۶	۱۷/۲۷	۶۴(۲۵/۲)	۱۳۰(۵۱/۲)	۶۰(۲۳/۶)
اطمینان به عملکرد در بیرون از کلاس	۵۴/۳۸	۱۵/۰۴	۶۵(۲۵/۶)	۱۲۶(۴۹/۶)	۶۳(۲۴/۸)
اطمینان به تعامل با دیگران در دانشگاه	۴۰/۰۵	۱۲/۱۸	۶۹(۲۷)	۱۲۵(۴۸/۸)	۶۲(۲۴/۲)
اطمینان در مدیریت کار، خانواده	۲۶/۰۷	۷/۹۹	۶۹(۲۷/۳)	۱۳۵(۵۳/۴)	۴۹(۱۹/۴)
نمره کل خودکارآمدی تحصیلی	۱۷۹/۴۶	۴۷/۴۴	۵۹(۲۵/۷)	۱۱۵(۵۰)	۵۶(۲۴/۳)

جدول (۳): ارتباط فرسودگی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی بر اساس تحلیل رگرسیون لجستیک (مدل تک متغیره)

P-Value	فاصله اطمینان	نسبت شانس	متغیر
	%95 CI	OR	
۰/۰۰۰	۰/۹۳-۰/۹۶	۰/۹۵	اطمینان به عملکرد در کلاس
۰/۰۰۰	۰/۹۱-۰/۹۶	۰/۹۴	اطمینان به عملکرد در خارج از کلاس
۰/۰۰۰	۰/۹۲-۰/۹۷	۰/۹۴	اطمینان به برقراری تعامل با دیگران در دانشگاه
۰/۰۰۰	۰/۸۴-۰/۹۲	۰/۸۸	اطمینان به مدیریت کار، خانواده در دانشگاه

میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه در مقیاس فرسودگی تحصیلی (نمره کل) $28/52 \pm 15/84$ بود. همچنین $27/3$ درصد از دانشجویان در خطر فرسودگی تحصیلی پایین و $48/6$ درصد فرسودگی تحصیلی متوسط و $24/1$ درصد فرسودگی تحصیلی بالا را تجربه کرده بودند. همچنین $26/8$ درصد از دانشجویان خستگی تحصیلی بالا و $29/2$ درصد شک و تردید بالا و $21/6$ درصد احساس ناکارآمدی بالا داشتند.

میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان شرکت کننده در مقیاس خودکارآمدی تحصیلی برابر با $47/44 \pm 179/46$ بود. $23/6$ درصد دانشجویان اطمینان بالا به عملکرد در کلاس $24/8$ درصد اطمینان بالا به عملکرد در بیرون کلاس $24/2$ درصد اطمینان به تعامل با دیگران در دانشگاه در حد بالا و $19/4$ درصد اطمینان بالا در مدیریت کار، خانواده داشتند.

بحث و نتیجه گیری

در مطالعه حاضر $24/1$ درصد از دانشجویان فرسودگی بالا و مابقی نمونه‌ها در سطح متوسط و پایین فرسودگی قرار داشتند. همچنین $24/3$ درصد دانشجویان از سطح بالای خودکارآمدی برخوردار بودند. در بررسی ارتباط خودکارآمدی تحصیلی با فرسودگی تحصیلی مشخص شد فرسودگی تحصیلی ارتباط منفی و معناداری در کلیه ابعاد با خودکارآمدی تحصیلی داشت و مشخص شد مهم‌ترین عامل در کاهش فرسودگی تحصیلی اطمینان به عملکرد در خارج از کلاس می‌باشد. بر اساس نظریه بندورا، نقش باورهای خودکارآمدی در عملکرد انسان این است که سطح انگیزه و اعمال افراد بیشتر بر پایه آنچه که آن‌ها اعتقاد دارند قرار دارد تا آنچه که واقعاً درست است. به همین خاطر چگونگی رفتار انسان می‌تواند به وسیله باورهایی که در مورد توانایی‌هایش دارد بهتر پیش بینی شود تا به وسیله آنچه واقعاً قادر به انجام دادن آن است (۱۷).

نتایج تحلیل رگرسیون لجستیک در مدل تک متغیره نشان داد که تمامی خرده مقیاس‌های خودکارآمدی تحصیلی با فرسودگی تحصیلی رابطه معکوس و معناداری دارد به طوری که افزایش یک نمره در خرده مقیاس اطمینان به عملکرد در کلاس $(OR=0/95 \quad 95\%CI=0/93-0/96)$ باعث کاهش فرسودگی به میزان $0/05$ درصد شده و افزایش یک نمره در خرده مقیاس اطمینان به برقراری تعامل با دیگران در دانشگاه باعث کاهش فرسودگی به میزان $0/06$ درصد می‌شود $(OR=0/94 \quad 95\%CI=0/92-0/97)$ و افزایش یک نمره در خرده مقیاس اطمینان به عملکرد در خارج از کلاس، میزان فرسودگی تحصیلی دانشجویان را به میزان $0/06$ درصد کاهش می‌دهد $(OR=0/94 \quad 95\%CI=0/91-0/96)$ و در نهایت در این تحلیل افزایش یک نمره در خرده مقیاس اطمینان به مدیریت کار، خانواده در دانشگاه، کاهش $0/12$ درصدی را در میزان فرسودگی تحصیلی دانشجویان به دنبال داشت $(OR=0/88 \quad 95\%CI=0/84-0/92)$.

خودکارآمدی بالا با ایجاد احساس آرامش در روبه‌رو شدن با تکالیف و فعالیت‌های دشوار به فرد کمک می‌کند و برعکس افراد با خودکارآمدی پایین ممکن است باور کنند که همه چیز سخت‌تر از آن چیزی است که آن‌ها از پس آن برآیند باوری که به استرس، فرسودگی و ناکارآمدی در چگونگی حل مشکلات منجر می‌شود. افراد با خودکارآمدی بالا به دلیل پافشاری در راه رسیدن به اهداف و واکنش مناسب در مقابل شکست و همچنین انتخاب راهکارهای مناسب در مواجهه با تکالیف درسی محوله، احساس ناکارآمدی درسی کمتری را تجربه می‌کنند بنابراین در معرض فرسودگی پایین‌تری قرار دارند (۱۸).

همچنین زمانی که خرده مقیاس‌ها در مدل چند متغیره رگرسیون به روش Enter وارد شدند تنها بین خرده مقیاس اطمینان به عملکرد در خارج از کلاس $(OR=0/89 \quad 95\%CI=0/89-0/98)$

دانشجویان با خودکارآمدی بالا انرژی بیشتری داشته، در ارتباط با دیگران از خودگذشتگی بیشتری دارند و با افزایش تعامل با دیگران کمتر دچار فرسودگی می‌شوند (۱۰).

Evers و همکاران در مطالعه‌ای در ۲۰۰۲ نشان دادند معلمان با باورهای خودکارآمدی قوی آمادگی بیشتری برای اتخاذ شیوه‌های آموزشی خلاق دارند و نسبت به هم‌تایان خود با باورهای خودکارآمدی ضعیف کمتر مستعد ابتلا به فرسودگی هستند (۲۵). تقاضاهای سنگین کاری با تخلیه منابع فردی، به‌ویژه در افراد با مسئولیت‌های بیشتر و تعدد نقش باعث می‌گردد وظایف کاری و مسئولیت‌های خانوادگی به‌درستی انجام نگرفته و با از دست رفتن کنترل فرد بر موقعیت‌های متفاوت خانوادگی و کاری نقصان خودکارآمدی ایجاد شده و این نقصان زمینه‌ساز فرسودگی می‌گردد (۲۶). بر اساس شواهد، افراد کارآمد با مدیریت تضاد ایجاد شده بین ضروریات کاری و مسئولیت‌های خانوادگی در معرض خطر فرسودگی کمتری قرار دارند (۲۷).

بر اساس یافته این مطالعه، متغیر خودکارآمدی یکی از عوامل پیش‌بینی‌کننده فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی می‌باشد به طوری که دانشجویان دارای خودکارآمدی بالاتر، کمتر دچار فرسودگی تحصیلی می‌شوند و بنابراین تقویت این متغیر در بین دانشجویان پرستاری و پیراپزشکی که معمولاً سطح بالایی از فرسودگی تحصیلی را تجربه می‌کنند سبب بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها خواهد شد.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران از مسئولین حوزه معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی قم و دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه کمال تشکر را دارند.

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه به شماره ثبت ۲۹۳-۵۰۰ می‌باشد که با حمایت مالی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی تهران انجام گرفته است.

نتایج مطالعه حاضر با مطالعه pan و همکاران ۲۰۱۱ Aftab و همکاران ۲۰۱۲، Huang ۲۰۱۰ همسو بود و نشان داد بین مؤلفه‌های خودکارآمدی با فرسودگی تحصیلی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد به نحوی که با افزایش خودکارآمدی، فرسودگی تحصیلی کاهش می‌یابد (۱۹-۲۱).

Huang و همکاران ۲۰۱۰ در مطالعه‌ای مشخص کرد که بین خودکارآمدی و رضایت شغلی و تعهد ارتباط مثبت معنادار و بین خودکارآمدی و فرسودگی ارتباط منفی معناداری وجود دارد (۱۹). Aftab و همکاران در مطالعه‌ای ۲۰۱۲ به بررسی ارتباط خودکارآمدی با فرسودگی پزشکان پرداختند و نشان دادند افرادی که باورهای خودکارآمدی پایین دارند در کنترل رفتار و عملکرد خود دچار مشکل شده و نسبت به سایرین آسیب‌پذیرترند (۲۱).

افرادی که خودکارآمدی بالایی دارند در مواجهه با تکالیف مشکل به‌جای اجتناب از مشکل با آن روبه‌رو شده و تعهد بالایی در رسیدن به اهداف خود داشته و شکست را به تلاش کمتر و مهارت ناقص خود نسبت می‌دهند و آن را جبران‌پذیر می‌دانند بنابراین پس از شکست به‌سرعت بهبودیافته و علاقه‌مندی و درگیری بیشتری با تکالیف پیدا می‌کنند و با اطمینان کامل به راه‌حل‌های خود کمتر دچار استرس و فرسودگی می‌گردند (۲۲).

Xanthopoulou و همکاران در ۲۰۰۹ نیز نشان دادند افراد کارآمد با افزایش انرژی و تعهد نسبت به کار مجذوب کار خود شده و با افزایش علاقه نسبت به کار کمتر در معرض خطر فرسودگی قرار می‌گیرند (۲۳).

یکی از راه‌های جلوگیری از خستگی تحصیلی، انتخاب اهداف چالش‌برانگیز است که به رشد انگیزه و کاهش خستگی منجر می‌شود. افراد با خودکارآمدی بالا اهداف چالش‌برانگیزی که مستلزم تلاش بیشتری است را انتخاب می‌کنند (۲۴).

بر اساس یافته‌های این پژوهش اطمینان به برقراری تعامل با دیگران در دانشگاه نیز از جمله عوامل مؤثر در کاهش فرسودگی تحصیلی است. Rigg و همکاران در مطالعه‌ای نشان دادند

References:

1. Schaufeli WB, Martínez IM, Pinto AM, Salanova M, Bakker AB. Burnout and engagement in university students a cross-national study. *J cross-cultural psychol* 2002;33(5):464-81.
2. Bresó E, Schaufeli WB, Salanova M. Can a self-efficacy-based intervention decrease burnout, increase engagement, and enhance performance? *A quasi-experimental study. Higher Educ* 2011;61(4):339-55.
3. Gibbons C. Stress, coping and burn-out in nursing students. *Int J Nurs Stud* 2010;47(10):1299-309.
4. mikaeili N, Afrooz G, Gholizade L. Relationship between self-concept and academic burnout academic performance of female students. *J School Psychol* 2013;1(4):90-103.

5. Rudman A, Gustavsson JP. Burnout during nursing education predicts lower occupational preparedness and future clinical performance: A longitudinal study. *Int J Nurs Stud* 2012;49(8):988-1001.
6. Watson R, Deary I, Thompson D, Li G. A study of stress and burnout in nursing students in Hong Kong: A questionnaire survey. *Int J Nurs Stud* 2008;45(10):1534-42.
7. Kiamarsi a, Saeed A, Ngravy F. Personality disorders and psychological symptoms associated with academic self-efficacy. *New find Psychol* 2011;6(18):15. (Persian)
8. Yesilyurt E. Academic Self-Efficacy Perceptions of Teacher Candidates. *Mevlana Intenational Journal of Education (MIJE)* 2013;3(1): 93-103.
9. Altunsoy S, Çimen O, Ekici G, Atik AD, Gökmen A. An assessment of the factors that influence biology teacher candidates' levels of academic self-efficacy. *Procedia Soc Behav Sci* 2010;2(2):2377-82.
10. Rigg J, Day J, Adler H. Emotional Exhaustion in Graduate Students: The Role of Engagement, Self-Efficacy and Social Support Educational and Developmental Psychology. *J Educ Develop Psychol* 2013;3(2):138-52.
11. Capri B, Ozkendir OM, Ozkurt B, Karakus F. General self-efficacy beliefs, life satisfaction and burnout of university students. *Procedia Soc Behav Sci* 2012;47:968-73.
12. Green J, Liem GAD, Martin AJ, Colmar S, Marsh HW, McInerney D. Academic motivation, self-concept, engagement, and performance in high school: Key processes from a longitudinal perspective. *J adolescence* 2012;35(5):1111-22.
13. Rostami Z, Abedi M, Schaufeli V. Standardized measures of academic burnout Mslsh Female University Students new educational approaches. *Zahedan J Res Med Sci* 2011;6(1):17. (Persian)
14. Zajacova A, Lynch SM, Espenshade TJ. Self-efficacy, stress, and academic success in college. *Res higher educ* 2005;46(6):677-706.
15. Shokri O, Toulabi S, ghanaei z, Taghvaeenia A, Kakabrayy K, foladvand k. Psychometric study of academic self-efficacy questionnaire. *J Teach Learning Stud (Social Sciences and Humanities of Shiraz University)*. 2011;3(2):16. (Persian)
16. Nikodijević A, Labrović JA, Đoković A. Academic burnout among students at Faculty of Organizational Sciences. *Educ Manag* 2012:565.
17. Bandura A, McClelland DC. *Social learning theory*. Washington, D.C: Prentice-Hall; 1977.
18. Yang HJ. Factors affecting student burnout and academic achievement in multiple enrollment programs in Taiwan's technical-vocational colleges. *Int J Educ Develop* 2004;24(3):283-301.
19. Huang YH, Du PI, Chen CH, Yang CA, Huang IC. Mediating effects of emotional exhaustion on the relationship between job demand-control model and mental health. *Stress Health* 2011;27(2):e94-e109.
20. Pan SC, Franklin T. In-Service Teachers' Self-Efficacy, Professional Development, and Web 2.0 Tools for Integration. *New Horizons Educ* 2011;59(3):28-40.
21. Aftab N, Shah A, Mehmood R. Relationship of self efficacy and burnout among physicians. *Academic Res Int* 2012;2:539-48.
22. Pajares F. Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of the literature. *Reading Writing Quarterly* 2003;19(2):139-58.
23. Xanthopoulou D, Bakker AB, Demerouti E, Schaufeli WB. Reciprocal relationships between job resources, personal resources, and work engagement. *J Vocational Behav* 2009;74(3):235-44.
24. Foladchang M. Investigating the relationship between self-efficacy Schoolgirls Fars Province

- And provide appropriate solutions universities of Allameh Tabatabai; 2003. (Persian)
25. Evers WJG, Brouwers A, Tomic W. Burnout and self-efficacy: A study on teachers'beliefs when implementing an innovative educational system in the Netherlands. *Br J Educ Psychol* 2002;72:227–43.
26. Ahmad A. Work-family conflict among junior physicians: its mediating role in the relationship between role overload and emotional exhaustion. *J Social Sci* 2010;6(2):265.
27. Dyrbye LN, West CP, Satele D, Sloan JA, Shanafelt TD. Work/Home conflict and burnout among academic internal medicine physicians. *Arch Intern Med* 2011;171(13):1207–9.
26. Ahmad A. Work-family conflict among junior physicians: its mediating role in the relationship

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC BURNOUT AND ACADEMIC SELF-EFFICACY AMONG NURSING AND PARAMEDICS COLLEGE STUDENTS

Sharifard F¹, Nourozi K^{2*}, Hosseini MA³, Asayesh H⁴, Nourozi M⁵, Ashraf Rezaei N⁶

Received: 6 Jul, 2014; Accepted: 16 Sep, 2014

Abstract

Background & Aim: Academic self-efficacy is one of the affective factors in incompetency and emotional exhaustion that students experience when confronting a chronic stress caused by the lack of necessary resources to perform their assigned duties and tasks. Therefore this study was conducted to determine the relationship between academic burnout and academic self-efficacy.

Material & Methods: In this cross-sectional study, 264 undergraduate students in nursing, anesthesia, operating room and medical emergencies were randomly selected. Demographic-educational information was gathered by using Maslach academic burnout scale, and Zajakova academic self-efficacy scale. We used descriptive statistics and logistic regression in SPSS 16 statistical software to analyze the data.

Results: The mean ($\pm$ SD) score of the academic burnout of students participated in the study was 28.52 ± 15.84 , and in overall, 24.1% of students had high level of academic burnout. Also the mean ($\pm$ SD) score of the academic self-efficacy of students was 179.46 ± 47.44 and overall 24.3% of students had high level of academic self-efficacy. Based on the results obtained from univariate logistic regression, all of academic self-efficacy subscales had significant inverse correlation with academic burnout. When these variables were included in the multivariate regression model only communicate confidently outside class performance had significant relation with academic burnout (OR: 0.94 95%CI: 0.89-0/98).

Conclusion: Based on our findings, students with higher self-efficacy have less susceptibility for academic burnout and thus strengthening the variable among nursing and paramedics' college students that usually have a high level of academic burnout can improve their academic performance.

Keywords: academic self-efficacy, academic burnout, student, nursing

Address: Nursing Department, University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Kodakyar St, Daneshjo Blvd, Velenjak, Tehran, Iran.

Tel: (+98)21-22180036

Email: dr.kian_nourozi@yahoo.com

¹ MSc student in nursing, University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran.

² Assistant Professor, University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

Associate Professor, University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran.

⁴ Instructor, Paramedical Faculty, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

⁵ Phd Student in Epidemiology, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

⁶ Instructor of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Urmia University of Medical Sciences Urmia Iran